

REPUBLIKA HRVATSKA
TRGOVAČKI SUD U VARAŽDINU
Braće Radića 2

PRESUDA

I

RJEŠENJE

Trgovački sud u Varaždinu, u ime Republike Hrvatske, po sucu toga suda Mariji Levanić-Škerbić, kao sucu pojedincu, u pravnoj stvari tužitelja JASMINKA d.o.o. za faktoring, Savska cesta 41, Zagreb, OIB: 77805504491, kojeg zastupa punomoćnik Robert Demo, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Juranović i dr. j.t.d. iz Nove Gradiške, Slavonskih graničara 8/I, protiv tuženika PLODINE d.d. za trgovinu i usluge, Rijeka, Ružičeva 29, OIB: 92510683607, kojeg zastupa punomoćnica Nevenka Volf Gruden, odvjetnica iz Rijeke, Školjić 10, radi naknade štete, nakon zaključenja glavne rasprave na ročištu 23. siječnja 2014. godine, u nazočnosti punomoćnika tužitelja, te punomoćnice tuženika, na ročištu za objavu i uručenje presude 27. veljače 2014. godine,

presudio je

- I Nalaže se tuženiku PLODINE d.d. za trgovinu i usluge, Rijeka, Ružičeva 29, OIB: 92510683607, isplatiti tužitelju JASMINKA d.o.o. za faktoring, Savska cesta 41, Zagreb, OIB: 77805504491 na ime naknade štete iznos od 1.326.357,41 kn zajedno sa zateznim kamatama koje po godišnjoj stopi koja se određuje uvećanjem eskontne stope HNB koja je vrijedila zadnjeg dana polugodišta koje prethodi tekućem polugodištu za pet postotnih poena, teku od dana donošenja ove presude do isplate, u roku od 8 dana.
- II Nalaže se tuženiku PLODINE d.d. za trgovinu i usluge, Rijeka, Ružičeva 29, OIB: 92510683607 nadoknaditi tužitelju JASMINKA d.o.o. za faktoring, Savska cesta 41, Zagreb, OIB: 77805504491, troškove parničnog postupka u iznosu od 219.762,50 kuna, u roku od 8 dana, dok se za iznos od 937,50 kuna, zahtjev tužitelja za naknadom troškova parničnog postupka odbija.

riješio je

Utvrđuje se da je tužitelj djelomično povukao tužbu u odnosu na tuženika PLODINE d.d. za trgovinu i usluge, Rijeka, Ružičeva 29, i to za iznos od 673.642,59 kn, zajedno sa zatraženim zateznim kamatama.

Obrazloženje

Tužitelj je ovome sudu protiv tuženika NATURA AGRO d.o.o. u stečaju Đurdevac, Kolodvorska 21/A i PLODINE d.d. Rijeka podnio tužbu radi naknade štete.

U tužbi se navodi da su 4. siječnja 2011. g. tužitelj i NATURA AGRO d.o.o. Đurdevac, zaključili Sporazum o osiguranju potraživanja zasnivanjem založnog prava (solemniziranom kod javnog bilježnika) kojim su tužitelj i NATURA AGRO d.o.o. Đurdevac nesporno utvrdili da tužitelj kao vjerovnik ima prema NATURI AGRO d.o.o. Đurdevac kao dužniku neispunjenu tražbinu u iznosu od 2.000.000,00 kn uvećano za ugovornu kamatu po stopi od 13,20% godišnje koja teče od rokova dospijeca kako je ranije ugovoreno Ugovorom o reprogramu dospjelih obveza od 15.12.2010. Navedenim Sporazumom o osiguranju ugovoreno je zasnivanje založnog prava na pokretninama NATURE AGRO d.o.o. Đurdevac i to 300 tona konzumne jabuke prva klase i to po količini vrsti i kalibru kako je precizirano u čl. 4. Sporazuma, a koja jabuka je uskladištena u rashladnim komorama br. 14. i 15. hladnjače NATURE AGRO d.o.o. Đurdevac, te je ugovorena zabrana otuđenja i opterećenja predmeta zaloga bez odobrenja tužitelja. Sukladno čl. 5. Sporazuma tužitelj je zatražio upis založnog prava u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja, te je FINA, Služba upisa, Upisničko mjesto Bjelovar, dana 17. siječnja 2011. odredila glavni upis u ulošku glavne knjige br. 302-312/11, čime je tužitelj stekao založno pravo na predmetu osiguranja.

Nadalje se u tužbi navodi da je tijekom ovršnog postupka kojeg je pokrenuo protiv NATURE AGRO d.o.o. u stečaju, Đurdevac na založenim pokretninama, tužitelj obaviješten od stečajne upraviteljice ovršenika, da konzumne jabuke koje su predmet ovrhe i na kojima tužitelj ima založno pravo nisu zatečene kod stečajnog dužnika u trenutku inventure nakon otvaranja stečajnog postupka, već su prodane različitim kupcima.

Tužitelj nadalje tvrdi da je prema njegovim saznanjima njegov dužnik NATURA AGRO d.o.o. Đurdevac predmetnim jabukama raspolagaó u periodu od 17. siječnja 2011. do 25. svibnja 2011. prodavši PLODINAMA d.d. (ovdje drugotuženik), a to je bilo nakon upisa založnog prava u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja.

Tužbenim zahtjevom, kojeg temelji na opisanom činjeničnom supstratu, tužitelj traži od prvo i drugo tuženika solidarnu naknadu štete u iznosu od 2.000.000,00 kn zajedno sa zateznim kamatama po stopi iz čl. 29. st. 2. Zakona o obveznim odnosima od donošenja presude do isplate.

Tijekom postupka tužitelj je povukao tužbu u odnosu na tuženika NATURA AGRO d.o.o. u stečaju Đurdevac (u podnesku od 18.10.2013.-list 380 spisa) o čemu je sud riješio rješenjem od 13. siječnja 2014. (list 400-402 spisa).

U istom podnesku tužitelj je precizirao tužbeni zahtjev tako da se isti sada odnosi samo na tuženika PLODINE d.d. Rijeka, te je smanjen s prvotno zatraženog iznosa od 2.000.000,00 kn na iznos od 1.326.357,41 kn, zajedno sa zateznim kamatama, pozivajući se na to da su jabuke koje su bile predmet zaloga u razdoblju od 17. siječnja 2011. do 25. svibnja 2011. prodavane tuženiku PLODINE d.d. Rijeka u ukupnoj vrijednosti od 1.326.357,41 kn.

Tužbeni zahtjev u odnosu na tuženika tužitelj temelji na izvanugovornoj odgovornosti za štetu, držeći da je tuženik odgovoran za štetu tužitelju koja mu je prouzročena time što mu je onemogućeno namiriti se iz predmeta zaloga, a koji predmet zaloga je tuženik kupio, te

time povrijedio zabranu raspolaganja propisanu Zakonom o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima (obrazloženje punomoćnika tužitelja s ročišta 30.10.2013.-list 387 spisa).

U odgovoru na tužbu tuženik PLODINE d.d. Rijeka osporava tužbeni zahtjev tužitelja u cijelosti kako glede osnove tako i glede visine, osporava da je od NATURE AGRO d.o.o. kupio jabuke koje su bile predmet zaloga, pa slijedom toga ističe prigovor promašene pasivne legitimacije.

U podnesku od 09.10.2013. (list 98 spisa) i od 24.10.2013. (list 382) punomoćnica tuženika navodi da se u konkretnom slučaju radi o založnom pravu na generičkim stvarima, tzv. „lebdećem založnopravnom osiguranju“ uređenom člankom 6. st. 1. točka 2. i čl. 38. Zakona o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima, te da je prema tome protivnik osiguranja, NATURA AGRO d.o.o., bio ovlašten otuditi pokretne stvari, a da založno pravo na jabukama prestaje njihovom predajom trećima ili njihovim odnošenjem iz ili sa određenog prostora.

Tužitelj tijekom postupka osporava da bi se radilo o tzv. lebdećem založnopravnom osiguranju, tvrdeći da su tužitelj i NATURA AGRO d.o.o. ugovorili obično založno pravo na pokretninama, odnosno na točno specificiranom predmetu zaloga, jer da se takva vrsta zaloga ne podrazumijeva sama po sebi kod zaloga na pokretninama, već bi u slučaju da je založno pravo bilo zasnovano na ukupnosti stvari to tako bilo određeno i u Sporazumu i pri upisu u glavnu knjigu Upisnika.

U dokaznom postupku sud je izvršio uvid u Sporazum o osiguranju potraživanja zasnivanjem založnog prava od 4.1.2012 (list 4-5), Ugovor o reprogramu od 15.12.2010. (list 6-7), izjavu tužitelja od 11.04.2011.g. (list 8), prijedlog za glavni upis od 17. siječnja 2011.g. i zaključak službe upisa, upisničko mjesto Bjelovar (list 9), prijedlog za ovrhu (list 9-11), zapisnik o pljenidbenom popisu i procjeni (list 12), očitovanje Nature Agro d.o.o. od 4.10.2011. uz inventurnu listu (list 14-20), dokumentaciju sa specifikacijom Jabuka od Nature agro d.o.o. (list 51-77), dokumentaciju Plodina d.d. predana od strane tuženika (list 100-208), izvadak iz knjige izlaznih dokumenata Nature agro d.o.o. (list 211-212), pojedinačne otpremnice izdane od strane Natura Agro d.o.o. za tuženika (list 213-379), e-mail poruke (list 393-395), ponudu od 1.3.2011. (list 399), saslušan je zakonski zastupnik tužitelja Gojko Mraović (list 405 spisa), te svjedoci Vera Škrinjar (list 93 spisa), Željko Vedriš (list 94), Nada Mesar (list 387), Nada Čilić (list 388), Krešimir Kovačević (list 397), Niko Vukić (list 407).

Budući da nije bilo daljnjih dokaznih prijedloga, sud je na ročištu 23. siječnja 2014. g. glavnu raspravu zaključio, te je potom presuđeno kao u izreci i usvojen tužbeni zahtjev, iz razloga koji slijede u nastavku obrazloženja.

U ovome predmetu iz priležee dokumentacije proizlaze sljedeće nesporne relevantne činjenice:

- tužitelj i trgovačko društvo NATURA AGRO d.o.o. Đurdevac su 04. siječnja 2011. g. sklopili Sporazum o osiguranju potraživanja zasnivanjem založnog prava (list 4-5 spisa), koji je solemniziran od strane javnog bilježnika Darka Matuleca iz Đurdevca,
- u čl. 4. navedenog Sporazuma je ugovoreno da na ime osiguranja potraživanja u iznosu od 2.000.000,00 kn uvećano za ugovornu kamatnu stopu od 13,20% godišnje dužnik (NATURA AGRO d.o.o. Đurdevac) dopušta vjerovniku (ovdje tužitelju) zasnivanje založnog prava na pokretnoj imovini dužnika i to na 300 tona

vjerovnika, kako ona u postupku ovrhe, tako i ona u postupcima osiguranja, a koja se određuju prema odredbama Ovršnog zakona. Zakonom se uređuje ustrojstvo i sadržaj Upisnika, te vrste, pretpostavke i učinci upisa, te postupak upisa. Sukladno čl. 17. st. 1. navedenog Zakona o upisniku, javnobilježničko založno pravo na temelju sporazuma stranaka stječe se upisom u Upisnik.

U konkretnom slučaju iz dokumentacije u spisu (prijedloga za glavni upis-list 9 spisa) proizlazi da je tužitelj podnio prijedlog za upis svog založnog prava u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima kod Financijske agencije, te je na temelju tog prijedloga Služba upisa, Upisničko mjesto Bjelovar donijela zaključak broj 302-312711 od 17. siječnja 2011. (na poledini prijedloga za glavni upis), kojim je odobren glavni upis.

Prema čl. 19. Zakona o upisniku, zabrana otuđenja i opterećenja određenog predmeta ovrhe ili osiguranja djeluje prema trećima od trenutka primitka prijedloga za upis kod Službe upisa, osim ako im nije bila priopćena već prije toga na koji drugi način. Prema čl. 21. st. 4. Zakona o upisniku treći se od dana upisa ne mogu više pozivati na činjenicu da za upis nisu znali.

Dakle, sukladno odredbi čl. 19. Zakona o upisniku, zabrana otuđenja i opterećenja jabuka taksativno navedenih u upisanom založnom pravu u Upisniku, djelovala je i u prema tuženiku PLODINE d.d. Rijeka, kao trećoj osobi - redovitom kupcu založnog dužnika NATURE AGRO d.o.o. Naime, upravo je i svrha ustrojavanja navedenog Upisnika da pravno-poslovne zabrane (zabrane otuđenja i opterećenja) steknu upisom u Upisnik apsolutno djelovanje, znači da djeluju i prema trećima, a nemaju više samo obveznopravni učinak *inter partes*.

U spornom razdoblju od zasnivanja založnog prava na 300 tona konzumne jabuke u korist tužitelja (17.01.2011.), pa do otvaranja stečajnog postupka (24.05.2011.), založni dužnik je raspolagao sa svim jabukama na svojem skladištu. U momentu otvaranja stečajnog postupka u skladištu-hladnjačama založnog dužnika nije više postojao nikakav kontingent jabuka (što proizlazi iz inventurnih lista sačinjenima od strane stečajne upraviteljice 25.05.2011., odnosno dan nakon otvaranja stečajnog postupka) iz kojeg bi se „izlučile“ jabuke na kojima je zasnovano založno pravo u korist tužitelja sukladno Sporazumu o osiguranju. Time je tužitelj u potpunosti onemogućen u namirenju svoje tražbine iz predmeta zaloga.

Raspolaganjem založenim jabukama od strane založnog dužnika prema trećima, za tužitelja je nastala šteta koja se sastoji u gubitku sredstava osiguranja i onemogućavanju namirenja osigurane tražbine iz predmeta zaloga, te posljedično u nenamirenoj tražbini u ukupnom iznosu od 2 milijuna kuna uvećano za kamate (postojanje koje tražbine je nedvojbeno utvrđeno između tužitelja i NATURE AGRO d.o.o. u Sporazumu o osiguranju).

Svaka treća osoba (kupac konzumnih jabuka) koja je kupila od založnog dužnika u spornom razdoblju jabuku iste sorte iz istog skladišta koja je založena tužitelju, po stavu ovoga suda odgovara za naknadu štete založnom vjerovniku u visini vrijednosti nesavjesno stečenih konzumnih jabuka, iz razloga što je takvim raspolaganjem s konzumnim jabukama svaki kupac u omjeru svojeg stjecanja participirao u propasti predmeta zaloga.

Tuženik PLODINE d.d. bio je jedan od kupaca koji je kupio jabuke od NATURE AGRO d.o.o. radi daljnje prodaje istih u svojim distributivnim lancima. O tome je iskazivao

- konzumne jabuke prve klase koja je uskladištena kod dužnika na lokaciji u Đurđevcu, Stjepana Radića 130 i to u rashladnim komorama br. 14 i 15,
- konzumne jabuke na kojima je ugovoreno zasnivanje založnog prava određene su po sljedećim specifikacijama: sorti, cijeni, količini pojedine sorte, načinu pakiranja i kalibru jabuke (čl. 4. Sporazuma),
 - u čl. 5. Sporazuma dužnik je dao dopuštenje vjerovniku da na temelju toga Sporazuma može upisati založno pravo na navedenim pokretninama, te zabranu otudjenja i opterećenja istih u korist trećih osoba bez odobrenja vjerovnika, u Upisnik sudskih i javnobilježničkih osiguranja,
 - dana 17. siječnja 2011. je Financijska agencija, Služba upisa, upisničko mjesto Bjelovar, na temelju prijedloga vjerovnika, provela predloženi glavni upis opisanog založnog prava, u ulošku glavne knjige br. 302-312/11 (list 9 spisa),
 - nad trgovačkim društvom NATURA AGRO d.o.o. Đurđevac je s danom 24. svibnja 2011. otvoren stečajni postupak (rješenjem ovoga suda broj St-34/11-36 od 24.05.2011.),
 - prema inventurnim listama sačinjenima 25.05.2011. prilikom inventure provedene po otvaranju stečajnog postupka (list 79-84 spisa) u skladištu-hladnjačama dužnika nisu zatečene nikakve jabuke.

Prema tome, NATURA AGRO d.o.o. Đurđevac nije prije otvaranja stečajnog postupka svom vjerovniku, ovdje tužitelju, podmirila dužni iznos od 2.000.000,00 kn, za osiguranje koje tražbine je zasnovano založno pravo na dužnikovim pokretninama-jabukama, niti se tužitelj, kao založni vjerovnik, uspio namiriti iz predmeta zaloga, već je isti prodan trećima.

Sporno je između stranaka stoga postoji li odgovornost na strani tuženika, PLODINE d.d., za štetu koja je prouzročena tužitelju time što mu je onemogućeno namirenje iz založene stvari.

Sud je pažljivom analizom svih provedenih dokaza na način propisan u čl. 8. Zakona o parničnom postupku („Narodne novine“ broj 148/11-pročišćeni tekst i 25/13, dalje u tekstu: ZPP-a), utvrdio da postoji odgovornost tuženika za štetu nastalu tužitelju time što je onemogućen namiriti se iz predmeta zaloga, založenih specificiranih konzumnih jabuka, sukladno javnobilježničkom Sporazumu o osiguranju potraživanja zasnivanjem založnog prava.

Založno pravo je ograničeno stvarno pravo na određenoj stvari koje ovlašćuje njegovog nositelja (založnog vjerovnika) da određenu tražbinu, ne bude li mu o dospijeću ispunjena, namiri iz vrijednosti te stvari, ma čija ona bila, a njezin svagdašnji vlasnik (založni dužnik) dužan je to trpjeti (čl. 297. st. 1. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima - „Narodne novine“ broj 91/96, 68/98, 137/99, 22/00, 73/00, 129/00, 114/01, 79/06, 141/06, 146/08 i 38/09, dalje u tekstu: ZV).

Sukladno odredbama čl. 299.- 308. Ovršnog zakona („Narodne novine“ broj 112/12, dalje u tekstu: OZ-a) založno pravo moguće je steći kroz institut sudskog, odnosno javnobilježničkog osiguranja novčane tražbine zasnivanjem založnoga prava na temelju sporazuma stranaka i to između ostalog i upisom založnog prava na pokretninama protivnika osiguranja (čl. 307. st. 1., vezano uz čl. 300. st. 1. toč. 3. OZ-a).

Zakonom o upisniku sudskih i javnobilježničkih osiguranja tražbina vjerovnika na pokretnim stvarima i pravima (NN 121/05, dalje u tekstu: Zakon o upisniku) propisana je javna evidencija pokretnina i drugih imovinskih prava na kojima su osnovana osiguranja

svjedok Niko Vukić, rukovoditelj poslovnice voća i povrća kod tuženika koji je u svom iskazu naveo da je od 2006-2011.g. NATURA AGRO d.o.o. bila tuženiku glavni domaći dobavljač za jabuke.

Svjedokinja Vera Škrinjar, referent financija u NATURA AGRO d.o.o. iskazivala je o načinu računovodstveno-knjigovodstvenog praćenja prodaje jabuka, te je pojasnila da isprava „izlazni promet od 17.1.2011. do 18.4.2011.“ (list 85 spisa) predstavlja prikaz izlaznog prometa, koji se vodio kompjuterski na kojemu se vidi koja vrsta artikla, u kojoj količini i po kojoj cijeni je prodana, i to po određenom periodu za kojeg je zadano potraživanje. Iskazala je da je kod NATURE AGRO d.o.o. postojala i mogućnost kompjuterskog pretraživanja prodaje jabuka prema pojedinim kupcima, ili su se mogle izvući same fakture na način da se zada određeni kupac i za određeno razdoblje se izlistaju fakture koje su ispostavljene tome kupcu.

Uzimajući u obzir gornje tumačenje svjedokinje – referenta financija kod NATURE AGRO d.o.o., te analizom dokumentacije u spisu (otpremnicama, rekapitulacije izlaza i konto kartice kupca za Plodine d.d.) proizlazi da je u konkretnom spornom razdoblju (nakon zasnivanja založnog prava 17.01.2011. do otvaranja stečaja 24.05.2011.) tuženiku prodano od strane založnog dužnika konzumnih jabuka u ukupnoj vrijednosti od 1.326.357,41 kn. Navedeno proizlazi iz izvoda iz knjige izlaznih dokumenata za navedeno razdoblje u odnosu na kupca Plodine d.d. (list 211-212 spisa), gdje su prikazane sve otpremnice, odnosno fakture koje je NATURA AGRO d.o.o. ispostavila prema kupcu PLODINE d.d.. Iz podataka u otpremnicama (list 213-379 spisa) o vrsti i klasi jabuka proizlazi da se radi o jabukama koje odgovaraju jabukama koje su bile predmet zaloga.

Iz iskaza svjedoka Vedriša, voditelja hladnjače i Nade Mesar, koja je bila skladištar hladnjače, proizlazi da su se u vrijeme zasnivanja zaloga jabuke nalazile samo u tri komore br. 13, 14 i 15, a druge su bile prazne, što je podudarno sa specifikacijom predmeta zaloga iz čl. Sporazuma o osiguranju, gdje se navodi da se založene jabuke nalaze u komorama br. 14 i 15. Osim toga je voditelj hladnjače bio upoznat od predstavnika tužitelja da na jabukama uskladištenima u hladnjači tužitelj polaže pravo, ali da je od svoje uprave dobio naputak da se s njima postupa uobičajeno.

Iz navedenog slijedi zaključak da je tuženik kupnjom jabuka u vrijednosti od 1.326.357,41 kn, prouzročio za tužitelja propast predmeta zaloga u navedenoj vrijednosti.

Odgovornost tuženika, kao treće osobe, za štetu koja je propašću predmeta zaloga nastala za tužitelja, proizlazi iz apsolutnog djelovanja zabrane otuđenja i opterećenja predmeta zaloga, koja zabrana je u konkretnom slučaju postojala prema trećima, primjenom čl. 19. Zakona o upisniku. Od upisa založnog prava u Upisnik nitko se više nije mogao pozivati na to da mu zabrana otuđenja i opterećenja predmeta zaloga nije bila poznata.

U konkretnom slučaju tuženikovo nesavjesno postupanje proizlazi i iz toga što je tuženika tužitelj izravno obavijestio o postojanju svog založnog prava na 300 tona konzumnih jabuka NATURE AGRO d.o.o.. Da je tuženiku bilo poznato postojanje zaloga na konzumnim jabukama kojima se trgovalo između tuženika i NATURE AGRO d.o.o. proizlazi iz sljedećeg.

Iz e-mail korespondencije između odgovornih osoba tužitelja i tuženika (list 393-395 spisa) i ponude od 1.3.2011. (list 399 spisa) koju je tužitelj dostavio u prilogu e-mail poruke poslano odgovornim osobama tuženika, proizlazi da je osoba ovlaštena na zastupanje tužitelja kao založnog vjerovnika Senad Mraović, neposredno vršio ponude predmeta zaloga tuženiku, na što je kao založni vjerovnik bio ovlašten.

Naime, u ponudi od 01.03.2011. (list 399 spisa) je vidljivo da tužitelj obavještava tuženika i nudi mu jabuke od NATURE AGRO d.o.o. i to 300 tona jabuka na kojima tužitelj ima založno pravo.

Saslušani član uprave tužitelja Gojko Mraović iskazao je da je tužitelj, s obzirom na poteškoće koje su se događale u poslovanju NATURE AGRO d.o.o. prije otvaranja stečaja, pokušalo pronaći kupca za jabuke u tužiteljevom zalogu. On je dovodio neke kupce iz Italije i Slovenije u NATURU AGRO d.o.o., te mu je tadašnji direktor NATURE AGRO d.o.o. rekao da neka ne tražim te kupce izvan Hrvatske, jer da će bolju cijenu dati Plodine d.d.. Zato je želio uspostaviti kontakt sa Plodinama d.d. i dogovoriti s njima isporuku tih jabuka. Iskazao je da je operativno posao oko zasnivanja zaloga na jabukama i daljnju korespondenciju vodio Senad Mraović, koji je tada bio također član uprave, koji je i slao ponude u Plodine d.d. u svezi prodaje tih založenih jabuka i to putem e-maila. On je u konačnici dobio povratnu informaciju da se g. Vukić iz Plodina izjasnio da ne žele preko tužitelja kupovati jabuke, nego da će jabuke kupiti direktno od NATURE AGRO d.o.o.

Svjedok Niko Vukić, rukovoditelj poslovnice voća i povrća kod tuženika potvrdio je da mu je od strane tužitelja bila prosljedena e-mail poruka sa ponudom za kupnju jabuka od NATURE AGRO d.o.o.. Iskazao je da ta ponuda tuženiku nije bila prihvatljiva, jer su uspoređujući cijene, zaključili da prilikom kupnje tih jabuka direktno od NATURE AGRO d.o.o. mogu dobiti povoljnije cijene zbog rabata koji ostvaruju od njih. Stoga nisu ušli dalje u bilo kakve pregovore za kupnju tih jabuka preko tužitelja.

Iz navedenog se dakle zaključuje da je tuženik imao saznanja da tužitelj ima pravo odvojenog namirenja iz predmetnih jabuka, ali se oglasio na tužiteljeve ponude i predmetne jabuke kupio je od NATURE AGRO d.o.o.. Međutim, nakon primitka navedene ponude od 01.03.2011., tuženik se ni na koji način nije mogao pozivati na to da mu postojanje založnog prava, te zabrane otuđenja založenih jabuka nije bilo poznato.

Glavnu argumentaciju u prilog nepostojanja odgovornosti za onemogućavanja tužitelja u namirenju tražbine putem predmeta zaloga, tuženik nalazi u opravdanju nedostatkom saznanja o tome da kupuje upravo jabuku na kojoj postoji pravo zaloga, te da se iz dokumentacije u spisu ne može zaključiti da je upravo tuženik u spornom razdoblju kupio upravo jabuke na kojima je tužitelj imao založno pravo i to upravo u navedenoj vrijednosti od 1.326.357,41 kn.

Međutim, kao što je navedeno, iz dokumentacije u spisu i saslušanja svjedoka proizlazi da je je u spornom razdoblju jabuka bila skladištena samo u tri komore, da je u sporazumu u osiguranju navedeno da jabuka koja se zalaže se nalazi u komorama br. 14 i 15., da je u spornom razdoblju od upisa založnog prava u Upisnik do otvaranja stečaja NATURA AGRO d.o.o. prodala sve jabuke, (jer na dan inventure, neposredno nakon otvaranja stečajnog postupka 25.05.2011. nije bilo više jabuka u skladištu-komorama NATURE AGRO d.o.o.), a od toga je u tom spornom razdoblju tuženik kupio jabuke u vrijednosti od 1.326.357,41 kn. Svjedok Krešimir Kovačević, koji je bio voditelj prodaje kod NATURA AGRO d.o.o. do otvaranja stečaja, u svom iskazu je izjavio da zna da je sva jabuka u hladnjači bila ugovorena za prodaju Plodinama, koje su bile najveći kupac NATURE AGRO d.o.o., za kojeg se računalo da će im se isporučiti sva jabuka koja će zadovoljavati njihove potrebe.

Iz iznijetoga nedvojbeno slijedi zaključak da je tuženik kupnjom jabuka od založnog dužnika upravo u razdoblju nakon zasnivanja i upisa založnog prava na 300 tona konzumnih jabuka, te njihovom daljnjom prodajom i potrošnjom (čime su jabuke prestale postojati),

sudjelovao u tome da je u konačnici došlo do propasti predmeta zaloga (gledaño s pozicije založnog vjerovnika), te je time bespravno onemogućio tužitelja u namirenju svoje tražbine iz predmeta zaloga i tužitelju prouzročio štetu najmanje u iznosu od 1.326.357,41 kn.

Ovdje treba navesti da je svjedok Niko Vukić, rukovoditelj poslovnice voća i povrća kod tuženika, na upit suda da se izjasni je li mu bilo poznato da na jabukama koje su skladištene kod NATURE AGRO d.o.o. postoji pravo zaloga u korist tužitelja odgovorio je da smatra da je iz primljene ponude mogao zaključiti da postoji pravo zaloga u korist tužitelja na jabukama koje nude, ali da mu to tada nije bilo bitno, jer nije smatrao da će NATURA AGRO d.o.o. nuditi upravo te jabuke na kojima postoji zalog, a osim toga u ponudi Jasminke d.o.o. je stajalo da se jabuke koje nude nalaze u posjedu Jasminke d.o.o., pa je smatrao da oni to fizički i kontroliraju.

Medutim, kao savjestan, uredan i odgovoran gospodarstvenik, primjenom dužne pažnje, tuženik je trebao voditi računa o tome da nakon zasnivanja založnog prava na 300 tona konzumnih jabuka specificirane sorte, ne ulazi olako u kupnju tih sorti jabuka od založnog dužnika, naročito nakon što je i sam založni vjerovnik, ovdje tužitelj, obavijestio tuženika o svom založnom pravu. Ignorirajući postojanje založnog prava i zabrane otuđenja i opterećenja predmeta zaloga, tuženik se izvrnuo odgovornosti za štetu koja je gubitkom predmeta zaloga nastala za tužitelja kao založnog vjerovnika.

Izvanugovorna odgovornost za štetu je obveznopravni odnos u kojemu je jedna strana dužna drugoj naknaditi štetu, a druga strana je od prve ovlaštena takvu naknadu zahtijevati, te taj odnos nastaje pod pretpostavkom da je štetnik počinio radnju zbog koje je nastala šteta osobi koja traži naknadu štete i ako postoji uzročna veza između štetne radnje i posljedice. Sve navedene pretpostavke moraju se ispuniti kumulativno, te ako jedna izostane nema odgovornosti za štetu. Prema odredbi čl. 1046. Zakona o obveznim odnosima („Narodne novine“ broj 35/05, 41/08, dalje u tekstu: ZOO-a) šteta je umanjene nečije imovine (obična šteta), sprječavanje njezina povećanja (izmakla korist) i povreda prava osobnosti (neimovinska šteta).

U konkretnom slučaju sud je utvrdio postojanje svih elemenata za odgovornost tuženika za naknadu štete tužitelju. Šteta koja je nastala tužitelju sastoji se u gubitku, odnosno otuđenju i propasti predmeta zaloga i time onemogućavanju tužitelja u namirenju svoje tražbine iz predmeta zaloga, štetna radnja tuženika odnosi se na kupnju i daljnju prodaju predmeta zaloga-konzumnih jabuka nakon upisa zabrane otuđenja i opterećenja u Upisniku u korist tužitelja, a uzročnost se nalazi u tome da tuženik nije kupio i dalje distribuirao predmet zaloga, tužitelj ne bi bio onemogućen u ostvarenju svog prava na namirenje osigurane tražbine iz predmeta zaloga. Kupnjom konzumnih jabuka od NATURE AGRO d.o.o. i stavljanjem istih u prodaju radi potrošnje, tuženik je bio svjestan da će time onemogućiti tužitelja u ostvarivanju tužiteljeve tražbine prema NATURI AGRO d.o.o. na predmetu zaloga, te da time tužitelju nanosi štetu.

Tijekom postupka je tuženik iznio prigovor da se u konkretnom slučaju radi o tzv. lebdećem založnom pravu, te da je stoga založni dužnik bio ovlašten otuđiti pokretne stvari, da založno pravo na jabukama prestalo njihovom predajom trećima ili njihovim odnošenjem iz određenog prostora.

Ovaj tuženikov prigovor nije osnovan, jer je utvrđeno da se u konkretnom slučaju radi o klasičnom založnom pravu na pokretninama (bez predaje u posjed založnom vjerovniku),

zasnovanom između tužitelja i prvotuzenika sukladno čl. 307. Ovršnog zakona, dakle kao javnobilježničko osiguranje novčane tražbine zasnivanjem založnog prava upisom založnog prava na određenim pokretninama protivnika osiguranja.

Predmet lebdećeg založnog osiguranja su pokretne stvari koje su određene po rodu (generične stvari), odnosno ukupnost svih pokretnina, kojima je zajedničko da se nalaze u ili na određenom prostoru (čl. 38. st. 1. Zakona o upisniku). Zamjenljive stvari ili generične stvari su one koje se u pravnom prometu određuju po vrsti, rodu, broju, mjeri i td. Nezamjenljive stvari (species) su one koje u prometu dolaze kao strogo određena pojedinost, individualnost. Kod pitanja radi li se u nekom konkretnom slučaju o zamjenljivim ili nezamjenljivim stvarima nije uvijek odlučan objektivni kriterij prirodne kvalitete, nego se uzima u obzir i volja stranaka. U odnosu na klasično založno pravo, kod lebdećeg založnog osiguranja dužnik, odnosno protivnik osiguranja može otuđivati stvari na kojima je zasnovano lebdeće založno osiguranje, pri čemu založno pravo na iznesenim stvarima prestaje, ali će se prostirati na stvarima koje je dužnik, odnosno protivnik osiguranja naknadno unese u određeni prostor (čl. 38. st. 4. i 5. Zakona o upisniku).

U konkretnom slučaju, s obzirom na specifikaciju predmeta zaloga u čl. 4. Sporazuma o osiguranju (list 4 spisa), radi se o tome da je predmet na kojem je zasnovano javnobilježničko založno osiguranje individualno određen, ali se pored toga taj predmet nalazi unutar prostora koji bi mogao biti u režimu lebdećeg založnog osiguranja, kao dio *genusa*. Time se tužitelj izložio visokom stupnju opasnosti da će oslati nenamiren, što se u konačnici i dogodilo, ali to ne upućuje na zaključak da se radilo o *lebdećem* založnom osiguranju iz čl. 38. st. 1. Zakona o upisniku. To osim iz razloga preciznog individualiziranja predmeta i stoga što u čl. 5. st. 1. Sporazuma o osiguranju stoji da će se upisati zabrana otuđenja založenih pokretnina u korist trećih osoba bez odobrenja vjerovnika. Dakle, zasnovano je založno pravo na određenim pokretninama – određenim jabukama koje su se nalazile u skladištu društva NATURA AGRO d.o.o., te je upisom u Upisnik publicirana zabrana otuđenja i opterećenja tih jabuka.

Prema tome, kao što je navedeno, iz Sporazuma o osiguranju potraživanja zasnivanjem založnog prava (list 4-5 spisa) proizlazi da je založno pravo na predmetu zaloga (konzumnim jabukama specificiranim u čl. 4. Sporazuma) ugovoreno između tužitelja i NATURE AGRO d.o.o. sukladno čl. 307. OZ-a, dakle kao javnobilježničko osiguranje novčane tražbine zasnivanjem založnog prava upisom založnog prava na pokretninama protivnika osiguranja. Sukladno čl. 339. st. 1. ZV-a tužitelj kao založni vjerovnik ima pravo zahtijevati od vlasnika zaloga i svake treće osobe da trpi namirenje tražbine vjerovnika iz predmeta zaloga. No u konkretnom slučaju su konzumne jabuke koje su bile predmetom zaloga prestale postojati, jer je založni dužnik NATURA AGRO d.o.o. konzumne jabuke nakon zasnivanja založnog prava, pa do otvaranja stečajnog postupka u cijelosti prodao svojim kupcima, koji pak su daljnjom prodajom i potrošnjom doveli do prestanka postojanja predmeta zaloga.

Temeljem svega navedenoga, tuženik je kao treća osoba kupnjom jabuka od založnog dužnika upravo u razdoblju nakon zasnivanja i upisa založnog prava na 300 tona konzumnih jabuka, te njihovom daljnjom prodajom i potrošnjom (čime su jabuke prestale postojati), sudjelovao u tome da je u konačnici došlo do propasti predmeta zaloga (gledano s pozicije založnog vjerovnika), te je time bespravno onemogućio tužitelja u namirenju svoje tražbine iz predmeta zaloga i tužitelju prouzročio štetu najmanje u iznosu od 1.326.357,41 kn, koliko je jabuka u spornom razdoblju kupio. Stoga je dužan nadoknaditi tužitelju štetu u navedenom

iznosu od 1.326.357,41 kn (temeljem čl. 1045., vezano uz čl. 1089. ZOO-a), na koji iznos tužitelj ima pravo i na zatezne kamate, koje tužitelj traži od dana donošenja presude do isplate (iako na naknadu novčane materijalne štete kamata teče od dana nastanka štete, temeljem čl. 1086. ZOO-a). Stopa zatezne kamate određena je primjenom čl. 29. st. 2. ZOO-a.

Stoga je usvojen tužbeni zahtjev kao pod točkom I izreke.

Odluka o troškovima parničnog postupka iz točke II izreke temelji se na odredbi članka 154. stavak 1. ZPP-a.

Tužitelju je priznat kao osnovani trošak u iznosu od 219.762,50 kuna, koji trošak se odnosi na sastavljanje tužbe u iznosu od 20.000,00 kn (Tbr. 8./1 Tarife o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika, „Narodne novine“ broj 148/09, dalje u tekstu: Tarife), za zastupanje tužitelja na ročištima 31.10.2012. i 1.10.2013. u iznosu od po 20.000,00 kuna za svako navedeno ročište (Tbr. 9./1. Tarife), za sastav podneska od 18.10.2012. i od 10.09.2013. iznos od 20.000,00 kn za svaki (Tbr. 8./1 Tarife), za sastav podneska od 18.10.2013., te 31.10.2013. iznos od 13.270,00 kn za svaki (Tbr. 8./1. Tarife), za zastupanje na ročištima 30.10.2013., 03.12.2013., te 23.01.2014. iznos od po 13.270,00 kn za svako ročište (Tbr. 9./1 Tarife), za pristup punomoćnika tužitelja na ročište za objavu i uručenje presude iznos od 500,00 kuna (Tbr. 9./3 Tarife), što ukupno daje iznos od 166.850,00 kn, čemu se pribraja trošak PDV-a na gornje iznose u ukupnom iznosu od 41.712,50 kn (Tbr. 42. Tarife), putni trošak za četiri saslušana svjedoka u iznosu od po 300,00 kn, ukupno 1.200,00 kn, te trošak sudske pristojbe na tužbu u iznosu od 5.000,00 kuna, te na presudu u iznosu od 5.000,00 kn.

Tužitelju primjenom čl. 155. st. 1. ZPP-a, nije priznat zatraženi trošak za konferenciju sa strankom i razmatranje spisa i pribavljanje isprava, jer tužitelj nije dokazao da se radi o troškovima koji su bili nužni za vođenje ovoga postupka. Stoga je za ukupni iznos od 937,50 kn odbijen zahtjev tužitelja za naknadom troškova parničnog postupka.

U izreci rješenja riješeno je o tužiteljevom smanjenju tužbenog zahtjeva, primjenom čl. 193. ZPP-a, budući da smanjenje tužbenog zahtjeva (sa prvotno zatraženog iznosa od 2.000.000,00 kn na 1.326.357,41 kn) ima pravni učinak povlačenja tužbe.

U Varaždinu, dana 27. veljače 2014. godine

SUDAC:

Marija Levanić-Škerbić, v.r.

Pouka o pravnom lijeku:

Protiv ove presude stranke mogu podnijeti žalbu u roku od 8 dana od dana kada je održano ročište na kojemu je presuda objavljena, u 3 primjerka, putem ovog suda, s time da o žalbi odlučuje Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u Zagrebu.

DNA :

1. za tužitelja – OD JURANOVIĆ i dr., j.t.d. Zagreb
2. za tuženika – pun. Nevenka Volf Gruden, odvjetnica iz Rijeke.

Istovjetnost ovog otpravka s izvornikom ovjerava

Upravitelj
sudske pisarnice
Darinka Mušićević